

KUML

ÅRBOG FOR JYSK ARKÆOLOGISK SELSKAB
1957

KUML

ÅRBOG FOR JYSK ARKÆOLOGISK SELSKAB

1957

With Summaries in English
Mit deutschen Zusammenfassungen

UNIVERSITETSFORLAGET I AARHUS

1958

Forside:

Restaurering af jættestue i Tustrup
Restoration of passage grave at Tustrup

Redaktion:

P. V. GLOB

Copyright 1958

by

Jysk Arkæologisk Selskab

Printed in Denmark

by

Aarhus Stiftsbogtrykkerie A/S

Clichéer:

Hammerschmidt - Århus

INDHOLD

<i>Johannes Brøndsted</i> : Erik Westerby	7
<i>P. Kjærum</i> : Storstensgrave ved Tustrup	9
<i>Knud A. Larsen</i> : Stenalderhuse på Knardrup Galgebakke	24
<i>Bent Sylvest</i> : En sværdskele fra ældre bronzealder	44
<i>C. J. Becker</i> : Førrømersk jernaldergrav fra Try skole i Vendsyssel	49
<i>Ad. Stender-Petersen</i> : Jordanes' beretning om Goternes udvandring	68
<i>Nils Lunn</i> : Træl – Tralle – Trælleborg	81
<i>Torkild Ramskou</i> : Stavgård og bautavi	86
<i>Johannes Nicolaisen</i> : Slaveri hos Tuaregerne i Sahara	91
<i>P. V. Glob</i> : Slangeofre i Bahraíns oldtidshovedstad	114
<i>T. G. Bibby</i> : Bahraíns oldtidshovedstad gennem 4000 år	128
<i>J. Læssøe</i> : En kileskrift fra Bahrain	164
<i>P. V. Glob</i> : Oldtidsfund i Qatar	167
Jysk Arkæologisk Selskab	179
<i>V. Gordon Childe</i> : Tilbageblik	180
<i>Ole Klindt-Jensen</i> : Seán P. Ó Ríordáin	188
<i>Stuart Piggott</i> : V. Gordon Childe og Seán Ó Ríordáin	190
<i>Wilhelm Holmqvist</i> : Nils Åberg	192

CONTENTS

<i>Johannes Brøndsted</i> : Erik Westerby	8
<i>P. Kjærum</i> : Megalithic tombs at Tustrup	22
<i>Knud A. Larsen</i> : Stone-Age houses on Knardrup Gallows Hill	41
<i>Bent Sylvest</i> : A scabbard from the Early Bronze Age	48
<i>C. J. Becker</i> : Ein vorrömisches Grab von Try, Amt Hjørring	64
<i>Ad. Stender-Petersen</i> : Jordanes' Bericht von der Auswanderung der Goten..	76
<i>Nils Lunn</i> : Træl – Tralle – Trælleborg	84
<i>Torkild Ramskou</i> : Stave-yard and sacred enclosure	89
<i>Johannes Nicolaisen</i> : Slavery among the Tuareg in the Sahara	107
<i>P. V. Glob</i> : Snake sacrifices in Bahrain's ancient capital	125
<i>T. G. Bibby</i> : The hundred-meter section	152
<i>J. Læssøe</i> : A cuneiform inscription from the island of Bahrain	165
<i>P. V. Glob</i> : Prehistoric discoveries in Qatar	175
Jysk Arkæologisk Selskab	179
<i>V. Gordon Childe</i> : Retrospect	180
<i>Ole Klindt-Jensen</i> : Seán P. Ó Ríordáin	188
<i>Stuart Piggott</i> : V. Gordon Childe and Seán P. Ó Ríordáin	190
<i>Wilhelm Holmqvist</i> : Nils Åberg	194

NILS ÅBERG

Den 28:e februari 1957 – knappt mer än två månader efter avslutandet av sin lärarverksamhet vid Stockholms högskola – gick Nils Åberg plötsligt bort efter en hastigt påkommen sjukdom. Därmed sattes en oväntad punkt för en arkeologisk forskargärning, som varit sällsynt rik och omfattande, och som vunnit det mest vidsträckta internationella erkännande.

Tidigt vaknade Nils Åbergs arkeologiska intressen, och han kom därvid att bryta med traditionerna inom den egna familjen. Såväl fadern som farfadern var nämligen framstående affärsmän, och även på moderns sida var dylika intressen de dominerande. Själv hade Nils Åberg en kortare sejour inom affärsvärlden men gjorde ett hastigt slut på detta och kastade sig i stället helt och odelat in på den arkeologiska vetenskapen. Rastlöst och utan tanke på personlig vinning eller bekvämlighet gick han till verket, och hans stillsamt tillbakadragna yttre uppträdande kunde inte alltid dölja den energi och målmedvetenhet, med vilken han omfattade sina studier.

Nils Åberg har varit den utan gensägelse mest produktive inom samtida nordisk arkeologisk forskning. Visserligen upptar hans samlade oeuvre inte mer

än ett drygt 100-tal arbeten, men många av dessa äro digra volymer och avhandla ämnen inom de mest skilda förhistoriska epoker. Den djupa och inträngande kunskap i nordisk och jämförande arkeologi, som Åberg på detta sätt har dokumenterat, ger honom en rangplats framför de flesta av sina samtida. Detta faktum framstår så mycket mera respektingivande som den väldiga produktionen tillkommit inte blott under kamp med ett omfattande och svår-bemästrat fornsaksmaterial utan även under motstånd och en ofta ytterst ohemul kritik ifrån omvärldens sida. Om orsakerna till denna kritik och dess berättigande skall framtiden veta bättre besked än vi, men vad man redan nu kan säga är, att den i många avseenden varit vilseledande så till vida som den med tystnad förbigått de stora och grundläggande värdena i Åbergs forskning.

Åberg har i svensk arkeologi varit den, som framför allt upptagit arvet efter Montelius och Salin. I vad mån han känt fullföljandet av deras verk som en bjudande uppgift vet man inte, men i varje fall får en världsberömd tysk kollegas yttrande om Åberg – ille faciet – i detta sammanhang en alldeles särskild syftning. Säkert är att de av Montelius och Salin utvecklade typologiska och stilanalytiska metoderna i Åberg funno en hängiven uttolkare. Det naturvetenskapligt följdriktiga i betraktelsesättet och den logiska ordningen tilltalade Åbergs nyktra forskarintellekt så mycket mera som han avlagt sina tidigare examina vid universitetets matematisk-naturvetenskapliga sektion. Han fann det inte mödan värt att komma med spetsfundigheter och djupsinnigheter när problemens lösning tycktes kunna presenteras med matematisk enkelhet och klarhet. Detta var hans styrka och på samma gång hans svaghet. Hans styrka därför att det tillät honom att utan övermänskliga ansträngningar pröva sina metoders bärkraft på ett material av för vanliga dödliga enorm omfattning och därtill inom vitt skilda epoker, hans svaghet, eftersom kritikerna därigenom i det enskilda fallet kunde spåra upp metodernas bristfälligheter.

Det konsekventa och ihärdiga fullföljandet av redan från början uppställda föresatser gav åt Åbergs verk trots dess väldiga bredd en viss intellektuell torka och ensidighet, men likväl stod den som en trygg klippa i en tid, då man ifrån olika håll och med ringa lärdom gick till storms mot den äldre skolans idéer.

Åbergs gärning är alltför omfattande för att man ännu skall kunna överblicka betydelsen av densamma i dess helhet. Lättast att värdesätta är måhända själva presentationen av de väldiga materialgrupper, han behandlar i sina skilda arbeten. Den skänker alla efterkommande inte blott en ovärderlig överblick utan dessutom en nyttig stimulans för egna reflektioner. Men även metoden, den typologiska och den stilanalytiska, skall ännu under lång tid vara vägledande för all arkeologisk forskning. Den skall kanske förändras och förädlas, men fullkomningen kan den endast uppnå på grundval av det förgångnas lärdomar och misstag. Åbergs med enveten konsekvens gjorda insats på detta område kommer alltid att tillmätas en grundläggande betydelse inte blott för nordisk utan för europeisk arkeologi överhuvud taget.

På samma sätt som den typologiska metoden i dess finaste form enligt Åberg blev en fråga mera om konstnärlig inlevelse än om klarläggande av direkta fakta, så fanns hos Åberg en konstnärlig grundton, som aldrig bröt igenom

och störde dagens nyktra och trägna arbete, men som säkerligen alltid fanns med som ett inre ackord. Om styrkan hos dessa känslor vittnar bl. a. hans från trycket utgivna konstfilosofiska studier.

Klarhet och tankereda var egenskaper, som skattades högt av Åberg, och han visade det själv till mästerskap i tal och skrift. En sällsynt klarhet präglade även hans personliga uppträdande. Krumbukter och svek var för honom okända begrepp och hans starka rättsmedvetande i förening med hans egen måttfullhet gjorde honom åtminstone i de yngre generationernas ögon till något av en legendarisk personlighet. – För alla, som träffat Nils Åberg och lärt känna honom närmare, tecknar sig bilden av en sann gentleman, en god och ädel människa. Länge skall han ännu leva i den internationella arkeologiska världen, och man skall vid universitet och högskolor runt om i världen hämta lärdom ur hans verk.

Wilhelm Holmqvist.

Nils Åberg.

28th February 1957 – scarcely more than two months after retiring from his tuitional post at the High School of Stockholm – Nils Åberg passed suddenly away after a short illness. Therewith ended unexpectedly a career of archeological research which had been unusually rich and comprehensive and which had won the most widespread international recognition.

Nils Åberg's interest for archeology was aroused at an early age, and he came thereby to break the traditions of his own family. Both his father and his grandfather had been prominent men of business, while similar interests were dominant also on his mother's side. Nils Åberg, too, spent a short time in the world of affairs, a period which he hastily brought to an end, in order to devote himself completely to the science of archeology. Untiringly and without thought of personal gain or comfort he followed this pursuit, and the mild and retiring disposition which he presented to the world could not always hide the energy and resolution with which he pursued his studies.

Nils Åberg was beyond denial the most productive worker within present-day Scandinavian archeological research. Admittedly his collected works do not comprise more than a short hundred titles, but many of these are weighty volumes, dealing with subjects ranging over the most widely separated prehistoric periods. The deep and thorough-going knowledge of Scandinavian and comparative archeology which Åberg demonstrated in these works secured for him a position well in advance of most of his contemporaries. This fact is all the more deserving of respect in view of the circumstance that his prolific authorship was achieved in the face not merely of a comprehensive and not easily systematized body of prehistoric material but also of opposition and frequently unrestrained criticism from the outside world. The reasons for this criticism and its justification the future will better be able to evaluate than we, but already now it can be said that in many respects it was misleading in so far as it resulted in the ignoring of the many basic values of Åberg's research work.

Within Swedish archeology it was Åberg who above all assumed the inheritance of Montelius and Salin. To what degree he felt the completion of their work as an imperative task we do not know, but at least in that connection the utterance of a world-famous German colleague concerning Åberg – *ille faciet* – attains a very special significance. Certain it is that the typological and style-analytical methods developed by Montelius and Salin found in Åberg a devoted interpreter. The scientific chain of reasoning of its viewpoint and the logical arrangement was attractive to Åberg's exact and scientific intellect,

and all the more so as he had taken his earliest examinations within the faculty of mathematics and natural science of the university. He could see no value in hair-splitting or in profundities when the solution of a problem could, in his view, be presented with mathematical simplicity and clarity. This was his strength and at the same time his weakness. His strength, because it permitted him, without superhuman efforts, to test the validity of his methods on a mass of material of – by the standard of ordinary mortals – enormous extent and ranging moreover over widely separated epochs. His weakness, because it allowed his critics in certain cases to calculate the breaking-point of his methods.

The consistent and persevering pursuit of aims which he had set himself from the start gave Åberg's work, despite its great breadth, a certain intellectual dryness and onesidedness, but it stood, on the other hand, like a cliff for firmness at a time when a storm of inferior learning assailed from every side the ideas of the older school.

Åberg's career is too comprehensive for it to be possible yet to gain a view of its significance as a whole. Easiest to evaluate is perhaps the actual presentation of the immense groups of material of which he treats in his separate works. It gives all who follow him not only an invaluable survey but also at the same time a useful stimulus to further thought. But the method, too, of typology and style-analysis will for a long time to come be a signpost to all archeological research. It may perhaps be adapted and improved, but perfection can only be achieved on a foundation of the wisdom – and the mistakes – of the past. Åberg's contribution, made with singleminded consistency in this field, will for all time be accorded a fundamental significance not only for Scandinavian archeology but for the archeology of the whole of Europe.

Just as the typological method as Åberg developed it in its finest form became a question rather of artistic insight than of the uncovering of actual facts, so in Åberg there was a basic artistic sensibility, which never broke through to disturb the sober, plodding work of the day but which without a doubt always lay in the background as a sort of inner accord. To the strength of these feelings his published studies on the philosophy of art bear witness.

Clarity and logic were qualities which were valued highly by Åberg, and he revealed them himself in masterly fashion in speech and in writing. A remarkable clarity also characterized his personal appearance. To stoop or to show weakness was unimaginable for him, and his integrity in combination with his sense of purpose made him, at least in the eyes of the younger generation, something of a legendary figure. – For everyone who met Nils Åberg and who came to know him more closely he appears as a true gentleman, a good and honourable person. Long may his spirit live in the international world of archeology, and long may universities and high-schools the world over learn wisdom from his work.

Wilhelm Holmqvist.